

Vtorek, četrtek in soboto izhaja in velja v Mariboru brez pošiljanja na dom

za vse leto 8 g. — k.
" pol leta 4 " — " "
" četrt " 2 " 20 "

Po pošti:

za vse leto 10 g. — k.
" pol leta 5 " — " "
" četrt " 2 " 60 "

Vredništvo in opravišтво je na stolnem trgu (Domplatz) hiš. št. 179.

Rokopisi se ne vračajo, dopisi naj se blagovoljno frankujejo.

Oznaniła:

Za navadno trislopnost vrsto se plačuje: 6 kr. če se tiska 1krat, 5 " " " " 2krat, 4 " " " " 3krat. večje pismenke se plačujejo po prostoru.

Za vsak tisek je plačati kolek (štempelj) za 30 kr.

SLOVENSKI NAROD.

Republika na Francoskem in Nemci.

Ko se je velikanska vojna med Nemci in Francozi začela, ko je potem z neslišano srečo za Nemce vršila se, upili so velikani in pritlikovci nemški, liberalci in ultramontanci, svobodnjaki in hlapci kraljev in knjezov, da se ta vojna bije za svobodo, za moralo. Kolikor je vojna obračala se proti pačitelju in trinogu Napoleonu, imel je ta vik nekoliko opravičenja in motil je marsikoga tudi med nami, ki nismo Nemci in Nemce poznamo tudi od družih strani kakor iz njih lastnih samohval.

Napoleon je padel in z njim se je razkadila truma podkupljivih ničvrednih njegovih biračev. Narod francoski je glavo vzdignil in čez krvavo polje francoske dežele je zasijalo rumeno solnce svobode, katero je pred 78 leti blagonsne žarke razlilo po vesoljnem svetu, tudi po Nemškem. Republika, svitla zastava, pod katero je v starem času krepost cvela v Grški in Rimu, ktera denes blaženo Švajco kinči, ktera je iz severne Amerike naredila največjo in najtrdnjšo državo, ta zastava, za katero so kri prelili najblažji rodoljubi vseh narodov, se je zdaj na Francoskem razvila. Svobodni in neodvisni listi na Nemškem so pred malo časom po tem hrepeneli, na ravnost trditi, da je svoboda francoskega naroda neizmernega upljiva na svobodo vse Evrope, tudi Nemštva.

Po tem tacem bi bilo pričakovati, da so zdaj vsi svobodni in neodvisni nemški listi navdušeno pozdravili republiko na Francoskem, ter jenjali pridigovati potrebe te države. A tega ni videti. Narobe, pada z nemškega lica krinka svobode, in pokazuje se obraz narodnega egoizma in fanatizma. Skoraj nepovoljen jim je ta zaobrat. In vse kar vedó francoski republiko svetovati, je to, da naj mir stori s pruskim cesarizmom. To se pravi, francoski narod naj plača Nemcem milijarde, naj si da odtrgati dve provinciji, naj si da izsesati životen mozeg, s katerim se bode namastil hinavsko povsod bogá po nepotrebnem kličočí pruski Wilhelm in Bismark, in bode francoski narod opešal za desetine in desetine let, ali kakor bi najrajše imeli za vselej. To pa jim ni umorstvo sosedu, to je nemška nravnost in nemška kultura.

Zdaj za nas Slovane in za vse, katerim je za svobodo narodov, ni najmenj nemore dvomno biti, komu iz vsega srca želimo zmage. Udarec političnemu napredku vse Evrope bode prevelik, ako se strašna prevaga germanske agresivne rase, nemške poželjivosti, ne bode dala ustaviti. Znamenje, pod katerim se zdaj Francozije boré, je častno, cilj velik in bode narod navdušil.

Kakšen bode konec? Želimo le enega, a v osodni roki je, kak bode. Ali ni pogubni vpljiv Napoleonovega pačenja globocih korenin v život francoski vsadil, ki so se zajedle v mesó in ostrupile kri? Ali bode mogoče v tem naglem času brez priprav Francozom zbrati vse moči, da odženo sovražnika? Ta vprašanja bode rešila bližnja prihodnost. Nemci in njih repi, naši odpadniki nemškutarji, ki imajo sicer vselej polna usta svobode, trditi, da vspeh nemškega orožja ne more dvomen biti; to trditi, ker potlačenje Francozov želé, ne zaradi svobode, temuč iz najgršega narodnega egoizma.

Kratko zborovanje.

I.

Dolgo dovolj smo na tem prostoru pustili govoriti

naše zastopnike iz raznih dež. zborov, v katerih so Slovenci tako ali tako zastopani. Zdaj zadeva nas dolžnost, da delovanje naših zastopnikov, nasprotnikov in „objektivne“ vlade presodimo in posvetimo. Bilo bi najbolj kazno v nek red spraviti vse, kar smo slišali in videli, neslišali in nevideli, in v sistematični vrsti govoriti o delovanji naših zastopništev. Za letos smo morali od tacega postopanja odstopiti, ker bi nas polemika in kritika nasprotnih časnikov, katerim je vendar le treba odgovarjati, vedno in vedno motila v sistematični kritiki. Črtali bomo torej le posamezne slike, ki med seboj ne bodo v nobeni zvezi, ki pa na koncu vendar utegnejo dati našim bralcem popolno podobo delovanja naših deželni parlamentov. Začnimo s premišljevanji o zadevi, katero naznanjuje napis teh vrstic: s kratkim zborovanjem.

Pogosto se je v nemških in slovanskih novinah izrekala ter dokazovala misel, da so vse dosedanje naše vlade vedé ali nevede s parlamentarizmom tako ravnale, kakor da bi ga hotele pred ljudstvom spraviti ob dobro ime. To se je v istini tudi že precej dognalo, kar so v javni seji potrdila poslanska usta. V našem ustavnem mlinu je že kolesja samega toliko in tako različnega da bi trebalo mnogo boljih mlinarjev, kakor so bili ti ki so zdaj merico, bogato merico pobirali od ustavne mléti. Če tudi ustavne mehanike nevesče ljudstvo navadno ne sprevida, zakaj stoji to kolo, zdaj ono, zakaj je eno na poti drugemu, zakaj je treba korce enemu odtegniti in napeljati jih na drugo: to vendar vidi, da kolesa stojé, da je treba vedno nasipati zlatega žita, nakopavati vodi, plačevati mlinarje, a da vedno v svoje sreče dobiva moko, o kateri trdi, da iz nje ni kruha. Konečno tudi prosto ljudstvo spoznava, da je stavbar vso stavbo pomankljivo in napačno postavil, torej se ljudstvo bolj in bolj odvráča od tega mlina in se ozira po boljšem. Moramo reči, da so naši poslanci, kolikor jim je bilo mogoče, porabili vsako priliko, da bi pokazali na obstoječe napake in opominjali k boljim napravam, k preustroju obstoječih. Dokler se to srečno ne dožene, treba bode vendar še ostati pri dosedanjih napravah in le skušati, da se kolikor mogoče porabijo na ljudsko korist. A tudi to ima svoje težave: eno kolo skoraj redno stoji: deželni zbori, in če se tudi vlada enkrat domisli, da ga je treba zavrteti, potem mora premljevati za državni zbor, za domače, ljudske potrebe se le tako v naglici in za silo prestreže nekoliko — otrobov.

Koliko let nas že učé vladna zagotovila in govori deželni glavarjev, kako lep delokrog imajo deželni zbori. A kaj pomaga lep delokrog, ko zborov nikdar ne pusté do pravega dela, ko ima vlada vedno kaj važnega opraviti z ljudskimi zastopniki, kakor da bi jih pustila skrbeti in delati v svojem delokrogu za deželne koristi. Večletne izkušnje nas učé, da so se dež. zbori sklicavali samo, da so slišali kako vladno sporočilo, in da so morali zopet domu, ko so izvolili državne poslance. Kje so pri tem ostajale deželne pravice, deželna avtonomija? Najvažnejše postave, n. pr. o okrajnih zastopnikih so se v celih poglavjih prepodile čez zbornico, z deželnim premoženjem, z dokladami k davkom se je gospodarilo, kakor da bi v vsaki bajtici stanoval kak avstrijsk Rothschild, kterege davki in deklade ne morejo boleti. Deželni poslanci so postali „volilni možje“ II. vrste, ki se od onih prve vrste komaj toliko razločujejo, kakor se razločuje „volilni mož“ I. vrste od prvotnega volilca. Po dosedanjih izkušnjah postaja poslanec še le potem „ljudski zastopnik“, ako

so ga precedili v državni zbor, in deželni zbori so že skoraj zgubili pomen pravih parlamentov.

Da tako kratko zborovanje, kakoršno se dež. zborom že odmerja vsa leta sem, mora škodovati deželno ustavo, to sprevida vsakdo. A vsakdo ne sprevida, kakke težave, nepremagljive težave se delajo poslancem, ako se od njih zahteva, da v nekterih dneh vredijo vse deželne zadeve. Zlasti letos, ko so bile nove volitve, ko so torej zastopi čisto drugi. Graški zbor sa ima 30, t. j. polovico novoizvoljenih poslancev, in ti naj bi v 2 dneh pregledali in presodili ves deželni račun, vse deželne potrebščine. Kakor mora poslanec v obče poznati deželne potrebe, posameznosti deželnega gospodarstva si more prisvojiti le po izvirnikih, po izkušnjah in študijah, in za to je treba izvirnikov, izkušenj in časa — kako pa je s temi stvarmi v dejanji, pokažemo prihodnjíc.

Iz deželni zborov.

Deželni zbor štajerski.

(Za dnja seja 3. sept.) V zadnji seji še le je štajerski cesarski namestnik odgovoril na interpelacijo dr. Vošnjaka in tovarišev zaradi ravnopravnosti v šoli in uradu. Pa kako? S tisto neresničnostjo, s tisto nečesteno zavijačo, kakor smo jo od nekdanjajeni od nemškojučih c. kr. slovenskih nasprotnikov. Rekel je g. baron K ü b e c k: „Za dolžnost si štejem odgovoriti ne samo na besede interpelacije, temuč na uvodne opombe interpelantove. Obdolženja so se slišala, ktera bi težko na vago padla, ako bi z resnico podprta bila. Ali jaz morem povedati, da ni vladí nikdar na znanje prišlo, da sodnije slovenskih vlog ne sprejemajo, ali da na slovenske vloge nemško odgovarjajo. Trditev, da so v slovenskih okrajih taki uradniki v službah, ki slovenski ne znajo to — pravi cesarski namestnik — je čisto neresnično! Ker manjka slovenskih uradnikov mora vlada za narastaj skrbeti in skrbti tako, da nemške pomočne uradnike v slov. okraje pošilja, da se slovenskega jezika nauče! — Pri vseh uradih se slovensko in nemško uraduje, torej se ni pritoževati.

Kar se tiče druge točke — šol, — obžaluje gospod namestnik, da predležeča statistična data o šolskem uku interpelanta ne podpirajo!

Potem našteva koliko Slovencev na mariborski in celjski gimnaziji je z odliko učilo se. (Torej, ker je Slovenec naravno dobre glave, je pravično in pravilno, da se germanizira?)

Slovenska narodnost — nadaljuje cesarski namestnik — ni bila torej noben zadržek do srečnega rezultata. Gledé na to in pa ker večji del profesorji znajo slovenski (!) in glede na dejanstvenost, da se slovenski jezik v šolah dovolj goji, ni vzroka, da bi se te učilnice premenile.“

Na vse te zavijače Kúbekove ne bomo odgovora dolžni ostali.

Deželni zbor goriški

(5. seja 30. avgusta.) [Izv. dop.] Nazoči niso: knezo-nadžkof, Pollay, Bar. Pretis in Ritter.

Dottori in tovariši stavijo interpelacijo: Ali misli vis. vlada ohraniti načelo dostojnosti in spodobnosti s tem, da preskrbi uradnikom c. k. okrožne in okrajne sodnije primerniške bivališče in da obvaruje občinstvo

tistih občutljajev zopernosti, ki se ga polastujejo pri neogibnih sodnijskih shodih?

Zakaj se ne ustrezne naročnosti (komoditeti) občinstva in ob enem koristi ces. erarju s tem, da se porabijo poslopja stare colnije (dogane) za potrebe naših sodnijskih oblastij?

Ces. zastopnik odgovarja: Vis. vlada se je že začela pogajati z finančnimi oblastnjami zastran odstopa colnijskega poslopja s tem namenom, da bi se v isto preselili c. k. okrožna in okrajna sodnja in nadjam se, da bo to pogajanje kmalu dognano. Tehniškemu uradu so se že dotična preiskavanja naročila.

Sicer pa, naj bi tudi pogajanje brezvspešno ostalo, je vlada vendarle popolnoma prepričana, da se morajo za c. k. okrožno in okrajno sodnjo v Gorici spodobnišči prostori od sedanjih preskrbeti, naj se jih že najme, ali da v ta namen posebno poslopje sezida.

Dalje interpeljuje Dottori in tovariši:

1. Ali spozna vlada v tem, da ne dovoli odškodovanja stroškov za požvepljenje trt, razloček cenitvene podlage in dosledno neprimerje med deželami, kjer je grozдна bolezen in onimi, koder je ni?

2. Ako pa ne pripozna tacega odškodovanja, ali ni to naravnost nasprotno cesarskemu ukazu od 23. decembra 1817?

3. Ali je visoka vlada pripravljena, preklicati dotično rzsodbo okrajnega glavarstva v Gradišči, vsled ktere se ne more zahtevati odškodbe, kader se grozdje s žveplenjem bolezi obvaruje, in ali ne misli preskrbeti, da se cenitveno primerje posameznih dežel zopet popravi?"

Ces. komisar obljubuje, da pošlje interpelacijo vladi in da odgovori na-njo v prihodnji sesiji. Zadnjič interpeljuje Dottori: „Kake zapreke zadržujejo potrjenje postave zastran rabe vód in zastran pravice do istih? — Ali misli vlada kmalu preskrbeti, da se ta jako potrebna postava izda in razglasi? — Vladni zastopnik odgovarja, da se predloži postava te dni v dosego višega potrjenja in da bo to gotovo prav v kratkem sledilo.

Poslanec dr. Deperis bere to interpelacijo: Raznesla se je govorica, da hočejo učiteljske skupščine srednjih šol, ministerski ukaz 14. marca t. l. št. 2370 tako tolmačiti in v tem smislu rabiti, da se imajo prekušnje za sprejem v srednje šole v nemškem jeziku delati. Pa taka določba bi silila skoraj vse učence, ki izstopijo iz ljudskih šol, kjer so se učili v deželnem jeziku, da izgubijo eno leto in da stopijo v pripravnici tečaj na veliko svojo škodo.

Tedaj naj mi bo dovoljeno, podati gosp. ces. komisarju sledečo interpelacijo:

Ali je visoka vlada pripravljena, ustaviti se izpeljavi te neskončno škodljive in od vsega ljudstva naše grofije grajane naredbe? To interpelacijo so vsi dež. poslanci podpisali.

Vladni zastopnik odvrča: Ministerstvo je v resnici izdalo ukaz, da se imajo izpraševalci prepričati, ali znajo učenci, ki se preskušnji podvržejo, toliko nemškega jezika, kolikor se zahteva in je potrebno, da se oni sprejmejo v srednje šole kjer je učni jezik še nemski.

To pa ni res, da se izprašujejo pri teh izpitih učenci v vseh predmetih po nemško. Sicer smem tudi zagotovljati, da bosta visoka vlada in deželno šolsko svetovalstvo, kteremu si štejem v čast predsedovati, kolikor mogoče na to pazila, da se bo le toliko znanja nemškega jezika zahtevalo, kolikor je neobhodno potrebno za sprejemanje.

Na to se prestopi k prvemu predmetu dnevnega reda, to je predloga poslanca Faganela, da se naloži deželnemu odboru, naj napravi na podlagi dosedanjih izkušenj in po zaslišanji vsel županij in cestnih odborov, za prihodnjo sejno dobo natančen načrt za preuredbo cestne postave. 24. novb. 1868.

Poslanec Faganel razlaga svoj predlog v slovenskem jeziku. Opazuje da so po tej postavi nekatere občine, ki niso niti v dotiki s skladavnimi cestami in ki niti ne dobivajo od njih nobenega dobička, pretežko s davščinami za vzdrževanja teh cest obložene; in te občine imajo že večidel dosti svojih cest, ki jim

veliko stroškov in dela naklanjajo. Da ne vidimo posebnih koristi vsled nove cest. postave, temveč da so se ceste, ki so se cest. odborom izročile, sploh poslabšale, dasiravno nas dosti več stanejo nego poprej. V karminskim okrajih in posebno v onem delu Brd, ki spada pod ta okraj, so se v zadnjem času popolnoma zanemarile in so že prav vodnim drčam podobne postale. Tudi je postava pomanjkljiva. Pomanjkuje n. pr. določbe, kako se ima ravnati in sklepati gledé takih cest in cestnih črt, ki spadajo pod oblast dveh cestnih odborov. Postavimo cestna črta iz Plavi čez Gradec v Kviško. Cestni odbor Goriški je že dve leti zaporedoma znamenite zneske za narejanje te ceste v proračun postavil, na drugi strani se pa Kanalski odbor brani, to postavno potrjeno cesto delati in tako se delo od leta do leta odlašá menda prav za to, ker pomanjkuje natančne določbe, kako se ima v takih primerljajih ravnati. —

Moje mnenje bi bilo, pravi, da bi vse ceste postale občinske, vsaka občina naj bi jih v lastnem okrožji vzdrževala. Nadgledni organi naj bi bili pa cestni odbori. Za vsak glavarstveni okraj bi zadostoval en sam cestni odbor. Umetna, mojsterska in sploh dela večje važnosti, posebno mostovi bi se morali po vsakem načinu na deželne stroške narejati in vzdrževati po načelu vzajemnosti in ker prizadeva vse to posameznim okrajem prevelika, dostikrat neprenesljiva bremena. —

Po končanem tem govoru se uname med poslanci dolg in jako živahen razgovor zastran vprašanja, ali se ima Faganelov govor v ital. jezik prevoditi ali ne, in pa kako se ima s predlogom ravnati. Proti prevodu se vpirajo slovenski poslanci. Ne pride se pa do nobenega sklepa, ker so ital. poslanci razpravo pretrgali s tem, da so zbornico zapustili.

Ker ni več postavnega števila nazočih poslancev, mora seja nehati.

Natančnije v tej jako zanimivi razpravi poročimo prihodnjič. (Glej dopis iz Gorice. Vr.)

V petek 2. t. m. zvečer je gosp. glavar še enkrat privatno konferenco skupaj sklical, da bi se bili porazumeli. Sedeli so više 3 ure skupaj — pa brez vspeha. Včeraj je gosp. glavar vsem poslancem pismeno naznanil, da je letošnja sejna doba končana.

Kranjske gimnazije pa národna ravnopravnost, vladna pristranost pa nemškutarke namere.

La statistique est aussi la science raisonnée de faits.

(Dalje.)

Da raznovratne pregledé dijakov vsaj nekoliko popolnoma doženemo, ne smemo prezreti onih številnih razmer, ki jih kažejo preskušnje zrelosti (matura).

Te preskušnje imajo posebno važnost: prvič za osmošolce in drugič za učilnice same. Abiturienti ali odhodniki imajo pri njih lepo priliko očitno spričati, ali so zmožni zadostovati vsem zahtevam, ktere jim postava stavi konec gimnazijskega uka. Gimnazije same pa pri tej priliki kažejo, kako se v njihovih razredih podučuje, kako duševni napredek jim izročene mladine pospešuje, v kratkem, ali in kako zadostujejo svojim naravnim in postavnim nalogam.

Kakor težavno je tudi duševne razmere sestavljati v suhoparne številne vrste, vendar se sedanja statistika te naloge nikoli ne ogiblje in po vzornih prvih izglekih preslavnega Belgijca Queteleta nikoli več ogibati ne sme; ona zmiraj skuša med seboj primerjati dejanske prikazni, ki jih številke razkazujejo. Zato so tudi statistična kazala le potem dostojne priče za odhodnike in gimnazije, če se natanko spolnujejo vsi pogoji, ktere postava stavi zvelotni preskušnji. Ona so popolnoma dostojne priče za dijake in učilnice, če se natanko spolnujejo zahteve učnega načrta in če so vsi učitelji postavno izprašani. Posebno važno je tudi, da posamezni razredi niso preveč natlačeni, da se učitelji preveč ne menjajo in da so dijaki odhodniki tudi stanovitni učenci dotične gimnazije. Posebno je na to gledati, da národne zapreke z ozirom na učni jezik ne zaverajo pre-

več občnega napredka ob kratkem da se vse odpravi, kar bi poduk od te ali one strani zadržavalo.

Ljubljanska gimnazija.

Leta	Število VIII šolcev	Za matura oglasilo		odstopili	potrjeni	potrjeni s		nepotrjeni
		VIII šolcev	zunanjih			E	I	
1850	60	44	—	3	36	7	29	5
1851	39	26	—	9	17	4	13	—
1852	49	24	3	4	17	4	13	6
1853	38	19	—	4	15	3	12	—
1854	40	21	3	5	18	5	13	1
1855	37	22	3	3	21	3	18	1
1856	28	21	—	—	21	4	17	—
1857	27	21	—	1	18	3	15	2
1858	35	30	—	3	26	9	17	1
1859	32	25	1	4	22	9	13	—
1860	29	25	3	—	26	7	19	2
1861	36	36	—	4	31	9	22	1
1862	43	40	2	2	34	8	26	6
1863	55	49	3	5	44	13	31	3
1864	43	39	—	8	30	4	26	1
1865	41	41	2	1	41	7	33	1
1866	48	48	—	7	38	6	32	3
1867	56	60	3	6	52	14	38	5
1868	40	42	1	1	41	14	27	1
1869	46	46	3	4	39	7	32	6
1870	49	45	3	—	—	—	—	—

Novomeška gimnazija.

1855	8	2	—	—	2	—	2	—
1856	7	5	—	—	5	1	4	—
1857	7	7	—	—	6	—	6	1
1858	8	5	—	—	5	—	5	—
1859	9	4	—	—	4	1	3	—
1860	13	8	—	—	8	2	6	—
1861	10	8	—	2	6	2	4	—
1862	8	7	—	1	6	2	4	—
1863	16	15	—	2	13	6	7	—
1864	17	17	5	1	16	1	15	5
1865	14	14	2	2	14	4	10	—
1866	13	13	1	—	14	4	10	—
1867	19	19	—	3	16	6	10	—
1868	18	18	2	—	16	4	12	4
1869	19	18	10	—	25	8	17	3

Navédeni kazali kažejo že v brezozirnih številih, da se osmošolci od l. 1861 naprej dosti bolj številno oglašajo k preskušnji zrelosti in se tudi bolj priganjajo, da bi jo srečno naredili. Brez dvombe imamo to veselo prikazen pripisavati pametni naredbi (tirjatvi) škofijskega semenišča, ki je l. 1860 razglasilo, da morajo tudi dijaki, ki se v bogoslovnico sprejemajo, zrelostno preskušnjo napraviti. Kazali tudi kažejo, da se v Ljubljani primeroma s osmošolci jako malo zunanjih ali neočitnih dijakov za preskušnjo zrelosti oglašé, mnogo več se teh nahaja v Novemestu; zadnje šolsko leto (1869) celo 10 poleg 18 osmošolcev! Ko bi kazalo ne bilo preveč raztegneno, bil bi tudi pri ostalih peterih predalih ločil očitne odhodnike (osmošolce) od neočitnih ali zunanjih. Videli bi, da izmed neočitnih ali zunanjih odhodnikov le malo preskušnjo srečno prestane, primeroma dosti manj kakor med očitnimi dijaki. Zaduje leto se le Novomesto s temi besedami ne sklada, — ker posebna — zanimiva izjema je, da je izmed 10 zunanjih odhodnikov devet preskušnjo naredilo!

(Dalje prih.)

Dopisi.

Iz Maribora [Izv. dop.] Francoska dežela je svojega tlačitelja rešena. Po dolgih, hrabrih in začudjenja vrednih bojih je Mac-Mahonova vojska bila v krepost (trdnjavo) Sedán stisnena, in tu se je po udanji vojske pod Vimphenom, tudi Napoleon Prusom podal. Ta korak ni bil s sile storjen; Napoleonu je bilo mogoče in čisto lahko iz Francozke ulti, ali pa na francozko brodovje ali kam v južno Francijo ubežati. Ničesar vsega tega nij hotel storiti; njemu se je bolje in koristnejše videlo, svobodno zmegalcu se v roke pustiti. — Ta čin francoskega gospodarja je silno važen za Francijo. Ne, kakor da je z Napoleonom francozka država izgubljena ali da bode za tega delj

hotela v mir z Nemci se raje spuščati, ampak važen je ta dogodek, ker so še le zdaj Francozom roke razvezane, ktere so še vedno v Napoleonovih sponah tlačale. Odoščnost vladarja samega od Francozke republike in patriotično in svobodoljubno stranko trinožke more, ki jo je do zdaj v podobi Palikaa tlačila, rešila. Francoski narod je zopet sebi samemu prepuščen; v njegovo oblast je dana njegova boljša sreča ali pa — nesreča. Nemci se zdaj ne morejo več izgovarjati, da se oni samo s francoskim vladarjem bojujejo. Sedaj se bode svetu očito pokazalo, ali jim velja več svoboda in blaženost sosednega jim naroda, ali jim je za samo povekšanje svoje oblasti mar. Lotringa in Elsas ležita na eni skodelji, sreča, mir in prijaznost francoskega naroda na drugej. Prusija se mora kmalu odločiti. — Kakor stvari v Francoski zdaj stojé, morejo se Francozi le z strpljivostjo, uztrajnostjo in z domačo slogo še držati. Ako bode vse edini blagor domovine prešinjaj, vse dinastiške in politiške misli pa v tretjej vrsti stale, tedaj more Francija zmagati. Zgodovina francoskega kraljestva ima pokazati krvavih dob, v kterih se je ono z usiljenci in napadniki do skrajne meje obupanja borila, ali končno vse svoje sovražnike s svojega zemljišča slavno pregnalo. „Mogoče, nemogoče ni.“

Iz Gorenjskega 1. sept. [Izv. dop.] V eni zadnjih števil „Laibacherce“ je napisal Gavster bivši 2 dnevni deželni poslanec sebi in svojim volilcem mrtvaški list, v kterim pa vendar izreka upanje, da bo še svojo srečo poskusil, in da končno mora vendar enkrat njegovo prizadevanje zmagati.

Zraven družih imfamiy tudi omenja, da ga je ultramontanska (?) večina ljubljanskega deželnega zbora izpahnila kljub temu da je protest proti Murnikovi volitvi 112 Gavstrovih volilcev in proti njemu le 90 podpisalo. Mi si Gavstra nismo slikali nikdar kot bogve kakšno politično korifejo, ali take blaznosti bi pa vendar ne bili nikdar od njega pričakovali. Kako mora proti Murnikovi volitvi 112 volilcev protestirati, ko je Gavstra le 106 jih volilo. Volilec, ki volil ni, se pa s tem državljanke pravice ni poslužil. Ali se misli mali možicelj sam za 6 volilcev vrednega, kajti gotovo je podpisal protest tudi on, saj se je tudi volil? Nesramnost njegova je res velika, da si upa kaj tacega počenjati, toliko bolj ker je bilo polovica njegovih volilcev samih kruhoborskih-uradnikov, ki, če tudi leto ne komandirani, vendar že iz lastnega nagiba ne bodo proti vladi demonstrirali. Dalje da je druge polovice polovica bila samo pridobljena, ki nima najmanjše politične omike, ki nikdar kacega časnika ne bere, še „Tagblatt-a“ ne, in še le zadnjičetrti del njegovih volilcev so bili tako imenovani mestni filistri, med kterimi je pa zopet dobra polovica „ubogih v duhu“ ki politično gibanje denasnjega časa toliko umejo kakor zajec strune. Kar podpise protesta same zadeva le toliko opomnim da je v Radoljci srenjski berič jih nabiral — in tu si ne moremo kaj, da vprašamo grofa Turna, ki je mestni župan, ali srenja za to plačuje beriča da potem po mestu za nemčurje agitira? Radi verjamemo, da se je Gavstru milo storilo, ko je mogel zapustiti antichambre kjer je v fraku čakal, kdaj mu pride deputacija „liberacev“ povedat da mu je v zbornico vstopiti slobodno, slobodno zabavljati slovenskemu narodu, in zato pa vsak dan služiti 5 gl. ktere bi mu mogli plačevati Slovenci, zato da jih on črni kot farško drhal.

Tudi verjamemo, da on in njegovi ne bodo še nehali si nabirati novih blamaž in rogoviliti zoper narod, od čigar žuljev si polnijo mošnje in vsak dan s pečenko maste. Radi mu verjamemo, da bo še skušal zlesti v hiso skoz dimnik, ko se mu že dvakrat skozi vrata in okno v hišo priti ni posrečilo, kajti od tacih nearamnežev kot jih ima tista klika, smo si vsega zvesti. Ta pa mu povemo in naj si z njim zapomnijo vsi nemčurji in renegati, da nas bodo dobili zmirom pripravljene. In ako mu ni bilo mogoče dvakrat v hišo priti, še manj mu bo mogoče tretjič. Delati hočemo in buditi narod neprenehoma in kar le mogoče, da nas prihodnje volitve najdejo pripravljene, in ako Bog da in sreča junaška nikdar več ne bo sedel v deželnemu

zboru od nas poslan človek, ki se ne boji in sramuje žaliti naša najsvetejša čutila, in očitati nam čut verstva in narodnostnega. Za take in enake ljudi pa, kakor je Gavster in njegova klika, nimamo dobre besede.

Iz Gorice 6. sept. [Izv. dp.] O seji našega deželnega zbora 30. avgusta se je že sporočilo, zdaj naj pristavimo, kar se je potem v poslanskih krogih privatno godilo. Po tej seji, katero so italijanski poslanci pretrgali zapustivši zbor, zbrali so se vsi poslanci po koridorih in so živahno razpravljali dogodek. Povabljeni od deželnega glavarja gredó v njegovo uradsko sobo, da bi se kaka pot našla, po kateri bi se dala nadaljevati in končati seja, ki je imela zadnja biti. V ta namen so se razni predlogi stavili.

Prvi predlog je bil, naj Faganelov govor v seji prestavi gosp. Klavžar, kateri kot deželni uradnik piše slovenska hitropisna sporočila. To pa je italijanska stranka zavrgla.

V drugič se je nasvetovalo, naj izmed vsake strani eden gospodov svojim tovarišem prevodi govor govoren v jeziku nasprotne strani, ako bi to tirjal kak poslanec te strani. Tako bi se enakopravnost ohranila, zlasti ker imajo gospodje Italijani nekatere med seboj, ki slovensko znajo. Tudi temu je nasprotovala italijanska stranka.

Tretjič se je predlagalo, naj bi le za to sejo gospod deželni glavar Faganelov govor v kratkem poitalijančil, pa tudi s tem niso bili zadovoljni gospodje od leve strani.

Na to se je razlagala važnost seje v materialnem obziru, ker je bilo na dnevnem redu, da se odkáže 5000 gl. za ceste na Tominskem. Reklo se je: Denes gre za našo korist, drugikat pojde za vašo, gosp. Italijani, a takrat zapustimo tudi Slovenci zbornico. Italijanska stran je predlaga potem, naj se privatno pooblasti deželni odbor v tem smislu, da ima on odkazati omenjeni znesek, in v prihodnje odobri deželni zbor te stroške. Tega niso mogli Slovenci dovoliti, in so zahtevali javno sejo in gotov sklep. Kajti v denarnih zadevah je gotovosti treba. Eden izmed tominskih poslancev celo reče, da imajo po Tominskem za silo sami toliko, da se začeto delo ne ustavi, že še složijo, kolikor treba. Tu gre za narodne pravice, tedaj se ne morejo udati Slovenci. Več ko 2 uri so trajale te razprave, in končno so Italijani zahtevali, naj g. Faganel nazaj vzame svoj predlog. Se ve, da to ni bilo mogoče, in nato zapustijo Italijani sobano, in potem Slovenci. Ti pa najdejo po naključbi listek, katerega so italijanski poslanci pustili v deželni dvorani, in ki se tako glasi: Andiamo via, così saranno privati dei sussidi per le strade. (Pojmo proč, tako sejim (Slovincem) odtegnejo podpore za ceste.)

Če je kdo poprej dvomil, zdaj je moral biti vsakemu jasen namen, pritiskati Slovence, da se udajo, da pustijo najviše načelo enakopravnosti, in prodajo narod. Vsi slovenski poslanci so soglasno delali, narodna čast jim je bila čez vse in mirno morejo reči, da so svojo dolžnost storili.

Politični razgled.

Razglazitev republike na Francoskem je dogodba, ki zanima v prvi vrsti politični svet. — Francosko ministerstvo je sestavljeno, kakor smo zadnjič poročali. (Rocheforta ni v njem.) Uradni časopis francoske republike naznanja ta-le razglas: Narod je prehitel zbornico, ki ni hotela vedeti, da je domovina v nevarnosti. Republika je razklicana. Revolucija se je zgodila v imenu pravice in blagosti. Državljan! Čujte nad mestom, ki vam je izročeno. Jutri boste z vojsko maščevali domovino. — Delanje orožja je dovoljeno. General Trochu ima pooblastila za narodno brambo. Zavoljo političnih prestopkov zaprti bodo izpuščeni. V mestih Lyon, Bordeaux, Grenoble in po družih večjih mestih je republika razglašena. — Razglas policijskega prefekta pravi: Revolucija ima kakor l. 1792 namen, tujce iz dežele izpoditi. — Društvo mednarodnih socijal-demokratov na nemške demokrate razglašá oklic, naj zdaj, ko Napoleona ni več, delajo, da se nemška vojska iz

Francoskega potegne in se na Nemškem (!) republika ustvari. Sloveči republikanci, ki so bili dozdej v progranstvu so prišli v Pariz, tako Viktor Hugo, Louis Blank. Cesarica Evgenija je iz Pariza ubegnula in hoče baje k svojemu možu Napoleonu, ki je že v svojem „zaporu“ v krasnem gradiči Wilhelmshöhe.

Z bojišča dohajajo zdaj natančnejša poročila. Pri Metz, kjer je 31. avg. skušal zajeti general Bazaine prodreti prusko nanj pazečo vojsko, je bilo krvavo klanje celih 30 ur noč in dan. Padlo je na obeh straneh silno veliko vojakov, sosebno po noči ko je bil boj z bajonetom in puškinim kopitom, mož proti možu. Ta bitva, imenovana: bitva pri Noisseville, kakor povedano, ni bila zmagonosna za Francoze, ker so se morali v trdnjavo uazaj umeknuti. — O bitvah okoli Sedana ni še povedano, kake izgube so Prusi imeli. Trpeli so posebno Bavarci, kateri so v nekterih korih izgubili polovico vojakov.

Adresni odbor večine českega deželnega zbora je svoje delo dokončal. Sprejeta je osnova adrese, kakor jo je baje izdelal grof Thun. Herbst bode izdelal osnovo adrese nemške manjšine. — Ali pošljejo Čehi poslance v centralni državni zastop z namenom volitev v delegacije ali ne, se še ne ve. Po dunajskih telegramih bi bili pripravljene na ravnost iz deželnega zbora voliti v delegacije.

Deželni zbor tirolski se je odprl potem ko so poslanci brezpogojno prisegli. Voljen je odbor, ki bode posvetoval se o cesarjevem poročilu. Med temi odborniki so sami federalistični konservativci, ker manjšina ni volila.

Na Španjskem in v Italiji je imelo razglašenje francoske republike pretresljiv vpliv. Španjska začasna vlada misli tudi republiko razklicati. — Iz Italije pak se vsak dan pričakuje novica, da je italijanska vojska prestopila meje papeževe dežele in zasela Rim. Govori se, da se hoče kralj odpovedati prestola. Tudi republikanska stranka v Italiji se vzdiguje.

Razne stvari.

« (Slovensko-književno reči.) — Prišlo je do zdaj na svetlo šest snopičev knjige „Opis in zgodovina Trsta in njegove okolice“, ki jo piše in izdaje znani naš rodoljub J. Godina — Verdelski v Trstu (Via Farnedo v hiši Svétina, šte. 28). Opisane in pojasnjene so v tih snopičih, ki smo jih pregledali, marsiktere tržaško-mestne in okolične reči bolj važne, zanimive in ravno zato gotovo tudi vredne, da jih vsak zvé, kateremu so še neznane. Po našem mnenju je imenovani gospod vse zvésto in dobro spolnil, kar je zastran tega obečal v začetku svoje knjige. Prepričani smo, da, kdor je prebral te snopiče, in pride kot tujec v Trst, da ogleduje osebno to znamenito mesto, ne bo potreboval nobenega človeka, da mu pove, kaj važnega se v njem nahaja, ampak le vprašal ga bo, kje da je to in to, imenovaje mu samo eno stvar za drugo na podlagi omenjenega opisa in pristavljenega mu pojasnila. — Kakor se bere sicer v šestem, to je zadnjem snopiču, se začne več ali manj presojevalno ali „kritično“ razlaganje zgorej opomnjene zgodovine, ki bo zapopadalo po ondešnji opazki zadosti obširno omémbo ne samo tržaško-mestnih in okoličnih, temuč na primernih krajih tudi vse h drugih starih in sedanjih slavjanskih zadev, — v prihodnjem snopiču na 117 strani. Po tem se vidi, da bo knjiga, ki bo na zadnje obsegala, kakor se dozdeva, nekaj več ko dvajset pol, precej važna, in ravno zato mislimo, da bi si jo moral vsak Slavjan naročiti, če je le nekoliko vnet za svojo narodnost, in mu je sicer tudi resno mar za podporo povzdige našega slovstva. — Vsak mesec izhaja en snopič na 16 stranéh, in céna mu je le — šest soldov in pol! Sicer naročnina znaša za tri mesece 20, torej za pol leta 40, za devét letošnjih snopičev pa, katerih šest je že prišlo, in katerih, kakor smo zvedeli, je ostalo še nekoliko neoddanih, 60 soldov. To je pač majhen strošek; ni tedaj tak, da bi se ga moral eden ali drugi naših rojakov ogibati in

si potem le sramoto delati. Znano nam je sicer, da gosp. J. G. Verdélski ima že — pa vendar skorej le na Primorji in na Štajerskem! — toliko naročnikov, da ni v zadregi zastran oprave stroškov za svoje délo; za svoj dobiček mu gotovo ni mar, in ga tedaj tudi ne išče, imajoč si pred očmi le potrebo omike za naš národ, tega smo popolnoma prepričani.

(Nemški „witz.“) Dokler Napoleon ni bil v pruskih šakah, pisali so vsi nemški listi in kričali vsi nemški čevljarčki za njimi, da je nemškim vladam pri tej vojski namén, ubogi francozki narod Napoleonovega jarma rešiti, in da se ta vojska nima nič s francozskim narodom, ampak s francozko vlado in armado. Kar pa so Napoleona v „Wilhelmshöhe“ pri Kasselu (prijetni vrh nad lepim mestom) shranili, bojujejo se Nemci zopet z drugimi izlikami (izgovori); eni časniki nemški še tavajo, ker nimajo parole in mite iz Berolina, drugi pa že zopet na vojsko zoper francozko republiko kličejo. Zares studno in nečloveško, česar človek ne bi pričakoval, véde se berolinski „Kladeradač“, ki se za bistro- in ostroumni list ima. V zadnjem številu prinaša ta list veliko podobo, na kateri je obuzdan medved narisan, katerega kralj Viljem in kraljevič naslednik držita, Bismark mu pa parklje reže, na katerih stoji „Lotringen — Elzas.“ Pod podobo je zapisano, da se morajo „beštiji“ (to je francozkej republiki) parklji prerezati, da bo enkrat „gmah dala.“ Takó govori o nesrečnem narodu francozskem organ berolinske časnikarske „elite“!

(Zemljevid generalnega staba francoskega) so vedeli tako skriti, da ga seboj nosi vsak prusk častnik in podčastnik. Tak zemljevid jako velike mere je prišel tudi na Dunaj, kjer ga je nekde 4krat zmanjšanega s pomočjo fotografije ponatisnil in hotel dati med svet. Francoski zastopnik pa je ves zemljevid reklamiral kot artistično lastnino francoske vlade in naša vlada je bila toliko postrežljiva, da je res prepovedala razširjevanje. Mi smo videli enega teh zemljevidov, izvrstno delo, ki pa je prav rabljivo le s pomočjo drobnogleda, a potem tudi res zadostuje v najmanjši malosti.

(Mariborski gimnazijalci) napravijo 11. t. m. v Ljutomeru dijaško veselico s tim-le programom: ob 10. se poje Miklošičeva nova maša, ob 1. izlet na Cven, ob 6. beseda in ples v čitalnici. Vse prijatelje slov. gibanja vabi uljudno dijaški odbor.

(Iz Gorice) prejemo, kot dokaz, kako je nek elegantni gospod Slovenec že začel rodoljubno krtovati in v temi rovat, to-le pismo:

„Blagorodni Gospod!

Neka služba je pri Luteranih v Gorici tukej za predikanta za sedež za nastavljeni, in ne slaba za plačo, ako Vam je ljubo si znate priporočiti, in verjamite Nam, de brez velike muje jo znate vdobiti. Menimo, kakor nam je vže znano, de vaši zdajni srenjčani Vas bodo lahko pogrešili.

Bog Vas razsveti, nekaki duhovni sv. kerš. vere uneti za Boga, za dom in za Cesarja.

V' Kali združeni možiči.“
To pismo so poslali po pošti vis. čast, gosp. Blažu Madonu nekteri krščanski sobratje za to, ker je pri volitvah dež. poslancev po svojem spoznanji in možkem prepričanji svoj glas oddal za dr. Lavrič-a. Komentar naj si omikani in neomikani bralci Slov. Naroda sami delajo.

Poslano.

Odbor političnega društva „Soča“ ni nikdar nobenega kompromisa z gosp. Černe-tom sklenil gledé volitev deželnih poslancev za goriški deželni zbor.

Od prvega dneva, ko se je bilo začelo o volitvah razgovarjati, do zadnjega trenutka, ko je šlo za volitve slovenskih velikih posestnikov, je društvo Soča, oziroma društveni odbor, kandidaturo gosp. dra. Tonkli-ja, kolikor je bilo mogoče, podpiral, in le ko je prav pred volitvijo nevarnost žugala, da se vsled te kandidature lahko Neslovenec v zbor vrine, se je Sočina stranka

tež nevarnosti ognila in udala temu, kar je previdnost zahtevala.

Odbor Soče šteje si v dolžnost, priobčiti to v ta namen, da zavrne nasprotne trditve v dveh dopisih „Novic“ iz Gorice.

Za odbor polit. društva „Soča“

v Gorici dne 2. sept. 1870.

Predsednik: Dr. Lavrič s. r.

Tajnik: E. Klavžars s. r.

Poslano.

Ker nekteri mislijo, da moj dopis iz Istre v „Sl. Nar.“ št. 94. zadeva mojo osebo in tukajšno srenjo; javno naznamim, da ne zadeva ne mene ne srenje, ker

Prva javna vila

Trgovinska šola

na Dunaji, Praterstrasse 32.

Tisti učenci, ki to šolo dovrše, imajo prednost, da smejo v armado stopiti kot enoletni prostovoljci, brez da bi se morali podvreči prostovoljski izkušnji.

Vpisati se more od 26. septembra dalje.

Učenje se začne z začetkom oktobra. Druzega oktobra se začne pripravljavni kurs za praktično službo pri železnici in telegrafstvu.

Letna poročila se dobe od direkcije in po vsaki knjgotrznici.

Karl Porges,
direktor.

(3)

tukaj je učiteljska plača postavno uredjena, ter ima srenja šolski zálog in se učitelj z obresti v mesečnih obrokih redno plačuje.

Dopis zadeva pa moje tovariše in sosede kjer se jim vse tako v resnici godi, kakor sem v dopisu omenil.
F. Bevk, učitelj.

Dunajska borsa 7. septembra.

Enotni drž. dolg v bankovcih	55 fl. 50 kr.
5% metalike z obresti v maji in nov. — „ —	— „ —
Akcije narod. banke	694 „ —
Kreditne akcije	250 „ 75
London	125 „ 10
Srebro	123 „ 60
Napol	9 „ 96

Oznanilo.

Deželna vlada v Trstu je z odlokom dne 4. novembra l. 1869, št. 10751, dovolila en semenj za živino, les in razno drugo robo na Nabrežini, kjer je tik velika železniška postaja s taistim imenom; in sicer na

15. dan meseca septembra,

to je tekoče leto na četrtek pred kvaternim tednom.

Podpisani uljudno vabi vse trgovce in kupčevalce, naj blagovolijo obiskati ta semenj, s posebno opombo, da se letos ne bo nobenega davka (štanta) od različnega blaga plačevalo.

Županstvo na Nabrežini 24. junija 1870.

Anton Čaharja, župan.

(3)

Cenejšje kakor pravo zlato,

pa lepše in elegantnejše je od prof. Rheina iznajdeni zlahtni metal

Rheinovo zlato,

ktero se edino in samo izdeluje v fabrikah

TRAUGOTT FEITEL-NA

Iz tega novega metala, Rheinovo zlato imenovanega, izdelani kinč nepotreben dela pravi kinč, ker ta novi fabrikat gledé barve in oblike nič ne zaostaja za pravim, pri tem pa velja le $\frac{1}{4}$ del, kar se pri pravem kinči računi samo za njegovo izdelovanje. Še strokovnjake naš kinč lahko moti, tako natanko je ponarejen.

Koravdast kinč, od pravega ne razločljiv, zapestnik in uhani f. 1.50, ovratni kinč f. 1.20, večja rešta koravd f. 3, velik zapestnik z uhani f. 2.50.

Granatov kinč: 1 zapestnik 50 kr., veči 80 kr., uhani 50 kr., veči 80 kr.

Cela garnitura iz Rheinovega zlata, zapestnik, uhani z granatovim ali koravdastim kinčem, ali brez tega za basensko ceno 40 kr.

Najnovejši kinči!

Moderno, lepo, cenó, kakor pravo zlato, nikdar ne otemni, motljivo ponarejeno kamenje, krasena emaile!

Zapestniki, fino po kr.: 40, 60, 80, f. 1.

Uhani, fino po kr.: 50, 80, f. 1.

najfinejši po f.: 1.50, 2, 2.50.

Cele garniture, zapestniki in uhani 80 kr., f.: 1.20, 1.60,

najfini, f.: 2, 2.50, 3, 3.50, 4, 5.

Narokvica, fino po kr.: 50, 80, f. 1; najfinejši po f.: 1.50,

2, 2, 3.50.

Ogrljaj, najfinejši po kr. 90, f. 1.20, 1.50.

Medalijoni, fini po kr. 20, 40, 60; najfinejši po kr. 80,

f. 1, 1.50.

Glavniki z Rheinovim zlatom oplatičeni, kr. 80, f. 1, 1.50,

2, 3.

Prstani s ponarejenim zlahtnim kamenjem, kr. 30, 40, 50,

60, 80, f. 1.

Urne verige, krasne, za gospode kratke, kr. 50, 80, f. 1,

1.50, 2.

Urne vrige, take, za gospé, f. 1.90,

„ „ dolge, venecjanskega lica, f. 1.40, 1.80, 2.

Naprane igle za gospode, kr. 20, 40, 60, 80.

Predsrájone gumbe kr. 10, 15, 20, 30.

Zapestniške gumbe, kr. 20, 30, 40, 60, 80.

Zavratniške gumbe, kr. 5, 10.

Cele garniture gumb, jako fino, elegantno, kr. 50, 80, f. 1.

Malosti za k uri, krasno sestavljeno, kr. 68, 80, f. 1.

Riegerjevi prstani, pravo srebro, emajlirano

in dobro pozlačeno z udobljenim napisom: „Nedejme

se!“ potem „Sokolski“ prstani, ravno tako z vpisom:

„Na z dar!“ samo f. 1.

18 lot. punc. srebrna urna veriga, v ognji pozlačena, kratka,

3 f. 50 kr., 4 f., dolga f. 6, 7.

13 lotni srebrni medalijoni, v ognji pozlačeni, punsirani,

f. 2.50, 3.

Vedno dušeč kinč, iz indijskega zelišča, ki

vedno ohrani svoj naravni kinč in je vsakako neprecen-

ljiv in obče priljubljen. Ako dama ž njim stopi v sobo,

napolni jo vso z vonjavo.

Zapestnik 50 kr. do f. 1, 1.20, 1.50.

Uhani, 80 kr. do f. 1, 1.20, 1.50.

Ogrljaj, kr. 60, 80 do f. 1, 1.50, 2, 2.50.

Narokvica, kr. 40, 60, 80 do f. 1, 1.50.

Tudi malo premožen človek lahko jé s sreber-

nine! Najlepše, najprikladnejše darilo in vse garantir-

ramo.

Noži in vilice iz kineškega srebra, angleška

klinja 90 kr., žlica 60 kr., žličica 30 kr.

Etui s 6 noži, 6 vilicami in 6 žlicami, iz-

borno, krasno darilo samo f. 12!!

Izključljiva last in zaloga slovanske kupčijske hiše

Traugotta Feitel-na

na Dunaji, verlängerte Kärntnerstrasse, Nr. 57, Kärntnerring Nr. 2.

Epileptični krč (božjast)

pismo zdravi specialni zdravnik za božjast doktor O. Killisch v Berolinu,

zdaj: Luisenstrasse 45. — Ozdravil jih je že nad sto.

(34)